

Norsk strategi i en osäker tid med frågetecken: kommer USA att vara tillstädes?

Rolf Andersson

Norges statsminister Jonas Gahr Støre presenterade på frigörelsedagen den 8 maj en nationell säkerhetsstrategi för Norge. Sverige gör anspråk på att ha en egen sådan strategi, men den är ett hopkok av spretiga idéer som inte ger mycket till vägledning och knappast kommer att få någon nämnvärd betydelse. Är den norska bättre? Vad säger den om till exempel förhållandet till USA, som ju traditionellt stått Norge mycket nära säkerhetspolitiskt?

Strategin nämner att förhållandet till USA är förändrat med stor framtida osäkerhet som följd. Nato ska dock enligt den norska regeringen även i fortsättningen utgöra den centrala ramen för det kollektiva försvaret av Europa, men mycket har likväl ändrat sig på den västliga sidan:

”Ukonvensjonell og konfronterende politikk fra USA, inkludert dramatiske endringer i handelspolitikken, har skapt stor usikkerhet i det transatlantiske forholdet” och ”Fortsatt omfattende amerikansk militær tilstedeværelse i Europa er ikke gitt”, konstaterar regeringen.

I en intervju samma dag (VG.no) kommenterar statsministern strategin:

”USA er og vil fremdeles være vår viktigste allierte, og Nato er verdens sterkeste forsvarsallianse. Den kollektive beskyttelsen og sikkerhetsgarantien består.” Efter sitt möte nyligen med president Donald Trump i Vita huset är Støre alltså full av tillit då han menar sig ha fått bekräftat att försvarssamarbetet mellan Norge och USA er högt värdesatt.

Enligt Støre måste Europa ta mer av kostnaderna för stabiliteten på den egna kontinenten, eftersom USA rör sig mot Stillahavsregionen och Natostaterna i Europa blir viktigare för norsk säkerhet. Han ser framför sig ett tätare försvarssamarbete i Norden och mellan Norden och de baltiska staterna, men även med Storbritannien, Tyskland, Frankrike och Polen.

Enligt strategin kvarstår emellertid att ett trovärdigt norskt försvar är avhängigt stöd och förstärkningar från USA: ”Sikkerhetssamarbeidet mellom våre land skal utvikles med utgangspunkt i varige amerikanske og norske interesser”, skriver regeringen. Konkret handlar det om att USA måste ha kontroll på de ryska atomvapenstyrkorna och atomubåtarna i Norges omedelbara närhet, och regeringen kommer därför att fortsätta att erbjuda USA tillträde till norska områden och ”investere i kapasiteter som gjør oss relevante for USA”. Det ska även ske genom att Norge underlättar gemensamma investeringar med utgångspunkt från tilläggsavtalet till det norska DCA-avtalet (som utvidgade antalet baser).

Støre menar i en annan intervju samma dag (Forsvaretsforum.no) att det icke finns något behov av en plan B:

”Jeg vil ha en bred plan A, som handler om at vi gjør vårt for å gjøre Nato fortsatt relevant og sterk”, sier statsministern till Forsvarets forum.” Vad en plan B närmare besett skulle gå ut på framgår inte tydligt. Men det bör handla om att bygga upp ett eget, självständigt försvar som kan stå på egna ben, något som uppenbarligen inte är aktuellt enligt den nationella strategin.

Norge har som sjöfartsnation och som ockuperad stat under andra världskriget sin historiska bakgrund och vet säkert bäst vilken strategi som tjänar landets intressen. Landet ligger där det ligger med gräns direkt mot Ryssland och närhet till ytterst känsliga ryska baser och installationer. Norge går ”all in” för att säkra banden till USA genom att köpa amerikanskt (det återstår att se om man kommer att köpa även sina fregatter från USA trots att tunga namn av flera skäl invänt mot det) och genom att luckra upp spärrar, som under decennier varit traditionell norsk politik. Det senare gäller

bland annat det deklarerade åtagandet att inte hysa utländska baser i fredstid, något som DCA-avtalet underminerar. Det gäller också politiken att inte tillåta militära flygningar på för nära avstånd till Ryssland; restriktioner som nu är på väg att skrotas.

Den norske statsministern kan ha en poäng i att USA har ett särskilt behov av Norge som nordligt basområde för amerikanska ubåtar, tunga bombplan som B52:or, militära installationer och lagring av militär utrustning för operationer riktade mot Ryssland. Norge är villigt att betala, underlätta och bygga för amerikanska behov. Den norska statsledningen bedömer att trots att det skaver en hel del i relationen så finns det grund för att tro att tilliten till USA bör kunna bestå. I det sammanhanget tycks USA:s krav på att ta över Grönland inte spela någon nämnvärd roll och några krav på att få disponera Svalbard, som kommit alltmer i blickfånget med känsliga krav på utökad norsk militär närvaro och ryska framstötter, har ju inte riktats (än). Andra sidan av myntet är att den norska strategin - som gör Norge till en avskjutningsramp och ett offensivt uppmarschområde för militära verksamheter riktade österut - medför att Norge direkt kommer i brännpunkten vid en nordlig stormaktskonflikt. Norge talar om att stärka det egna försvaret, och stora pengar ska satsas, men inte särskilt mycket för att bygga ut den lilla armén. Sveriges geografiska läge är egentligen bättre. Men den svenska strategin är knappast hållbarare eller uthålligare, och den svenska armén är även den skral.

Den nationella säkerhetsstrategin återfinns här:

[Nasjonal sikkerhetsstrategi - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no/nasjonal-sikkerhetsstrategi)

Läs om självpåtagna norska restriktioner här:

<https://www.thebarentsobserver.com/security/marte-gerhardsen-works-to-change-norways-selfimposed-military-restrictions-near-border-with-russia-introduced-by-her-grandfather-in-1949/429457>